

## TÜRK SİYASAL HAYATI ÇALIŞMA SORULARI -KLASİK-

---

1. **\*\*Osmanlı'nın gerileme sürecinde etkili olan temel faktörler nelerdir?\*\***

Osmanlı'nın gerileme süreci tek bir nedene bağlanamaz. Batıya kıyasla ekonomik, askeri, sosyal ve idari farklılıklar ile sömürgecilikten mahrum oluşu bu süreçte etkili olmuştur. Ayrıca merkezî otoritenin zayıflaması, yeniçerilerin disiplinsizliği ve ilmiye sınıfının gücü paylaşması da nedenler arasındadır.

---

2. **\*\*Sened-i İttifak nedir ve önemi nedir?\*\***

7 Ekim 1808'de ayanlarla padişah arasında yapılan bir anlaşmadır. İlk defa padişahın otoritesinin sınırlanması fikri ortaya atılmıştır. Merkezîyetçi bir anlayışla vergi toplama düzeni oluşturulmuş, ancak etkisi sınırlı kalmıştır.

---

3. **\*\*2. Mahmut'un reformlarının toplumsal etkileri nelerdir?\*\***

2. Mahmut, yeniçeri ocağını kaldırarak merkezi otoriteyi güçlendirmiş, eğitim alanında seküler okullar açmış ve geleneksel medreselere alternatif yaratmıştır. Ayrıca, basının ilk kez kullanılmaya başlanması modernleşmenin topluma yansımalarını hızlandırmıştır.

---

4. **\*\*Tanzimat Fermanı'nın (1839) getirdiği yenilikler nelerdir?\*\***

Tanzimat Fermanı ile yaşam, onur, mal ve mülk güvence altına alınmış, gayrimüslimlerin askerlik yapmasının önü açılmıştır. Hukuk ve eğitim gibi birçok alanda eşitlik sağlanmaya çalışılmış, birey anlayışı ön plana çıkmıştır.

---

5. **\*\*Osmanlı modernleşmesi Batı modernleşmesinden nasıl farklıdır?\*\***

Osmanlı modernleşmesi Batı'daki endüstrileşme ile değil, mevcut sorunları çözmek amacıyla başlamıştır. Daha çok idari ve hukuki değişikliklerle sınırlı kalmış ve din önemli bir meşrulaştırma aracı olarak kullanılmıştır.

---

6. **\*\*1. Meşrutiyet nedir ve Kanun-i Esasi'nin temel özellikleri nelerdir?\*\***

1876 yılında ilan edilen 1. Meşrutiyet, Osmanlı'da anayasal düzene geçişi ifade eder. Kanun-i Esasi, padişahın yetkilerini sınırlandırmış, ancak yürütme yetkisini büyük ölçüde padişaha bırakmıştır. Devletin dini İslam, dili Türkçe olarak belirtilmiştir.

---

7. \*\*2. Abdülhamit'in meclisi kapatma sebebi nedir?\*\*

Rus Savaşı'nın yarattığı kaos ve siyasi istikrarsızlık nedeniyle 2. Abdülhamit, meclisi feshetmiş ve 1. Meşrutiyet dönemi sona ermiştir. Bu süreçte anayasa işlevsiz hale gelmiştir.

---

8. \*\*Tanzimat döneminde kadınların toplumdaki rolü nasıl değişmiştir?\*\*

Kadınlar eğitim olanaklarına erişmeye başlamış, "muallime" sınıfı ortaya çıkmıştır. Kadınların eğitimi ile kamusal alandaki rolleri artmış ve kadın hakları üzerine gazeteler yayınlanmıştır.

---

9. \*\*Yeni Osmanlıların Tanzimat eleştirisi nedir?\*\*

Yeni Osmanlılar, Tanzimat'ı modernleşme anlayışını yanlış uygulamakla ve Batı'nın emperyal düşüncesine destek vermekle eleştirmişlerdir. Şeriattan uzaklaşmanın olumsuz etkilerinden bahsetmişlerdir.

---

10. \*\*Jön Türkler kimdir ve amaçları nedir?\*\*

Jön Türkler, 2. Abdülhamit'in mutlakiyetçi yönetimine karşı çıkan, anayasal düzene geçmeyi savunan bir grup aydındır. Amaçları, parlamenter sistem ve özgürlükçü yönetim anlayışını Osmanlı'ya kazandırmaktır.

---

11. \*\*Panislamizm nedir ve neden bu dönemde ortaya çıkmıştır?\*\*

Panislamizm, tüm Müslümanları birleştirme fikridir. Osmanlı'nın toprak kayıplarını önlemek, sömürge altındaki Müslüman toplumlara direnç sağlamak ve milliyetçi hareketlere karşı bir ideolojik araç olarak benimsenmiştir.

---

12. \*\*Modernleşme ile şeri hukukun ön plana çıkmasının sebebi nedir?\*\*

Modernleşme sürecinde Osmanlı aydınları, modern fikirleri dinle temellendirmişlerdir. Şariat, halkın direncini artırmak ve meşrulaştırıcı bir araç olarak kullanılmıştır.

---

13. \*\*Osmanlı'daki Türkçülük ve Turancılık hareketlerinin farkı nedir?\*\*

Türkçülük, Osmanlı kimliği altında Türk kültürünü savunan bir harekettir. Turancılık ise Türk halklarını tek bir bayrak altında toplama ütopyasıdır. Kültürel Türkçülük, ideolojik temellerden çok, millî bilinç oluşturmayı amaçlamıştır.

---

14. **\*\*2. Meşrutiyet'in ilanı nasıl gerçekleşmiştir?\***

Jön Türkler ve İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin baskıları sonucu 2. Abdülhamit, 1908 yılında parlamentoyu yeniden açmıştır. Bu süreç kansız bir ihtilal olarak gerçekleşmiştir.

---

15. **\*\*Osmanlı'daki modernleşmenin toplumsal sonuçları nelerdir?\***

Modernleşme, toplumda ikilikler yaratmıştır. Eğitim ve yaşam tarzı sekülerleşirken, medrese ve mektep arasında ayırım belirginleşmiştir. Kadınların eğitim seviyesinin artması ve kamusal alanda görünür olmaları, toplumsal yapıda büyük değişikliklere yol açmıştır.

16. İkinci Meşrutiyet ne zaman ilan edildi ve bu dönemdeki önemli gelişmeler nelerdir?\*

**\*\*Cevap:\***

İkinci Meşrutiyet 23 Temmuz 1908'de ilan edilmiştir. Bu dönemde:

- Kanun-i Esasi tekrar yürürlüğe girmiştir.
- Meclis Başkanı Ahmet Rıza Bey, İttihat ve Terakki'nin desteğiyle yönetimde etkin olmuştur.
- 13 Nisan 1909'da gerçekleşen 31 Mart İsyanı, Hareket Ordusu tarafından bastırılmış ve II. Abdülhamid tahttan indirilmiştir.
- Balkan Savaşları başlamış, bu savaşlarla Osmanlı önemli toprak kayıplarına uğramıştır.

---

17. 31 Mart İsyanı'nın sebepleri ve sonuçları nelerdir?\*

**\*\*Cevap:\***

**\*\*Sebepleri:\***

- Muhafiflerin hükümete tepkisi, Ahmet Rıza'nın pozitivist görüşlerinin eleştirilmesi.
- Şeriat kaidelerinin uygulanması talebi ve hükümet değişikliği istekleri.

**\*\*Sonuçları:\***

- İsyen Hareket Ordusu tarafından bastırılmış, II. Abdülhamid tahttan indirilmiş ve yerine V. Mehmet Reşat getirilmiştir.
- İttihat ve Terakki yönetimi güç kazanmış ve otoriter bir yönetim dönemi başlamıştır.

---

18. Balkan Savaşları sırasında Osmanlı'nın durumu nasıl değişti?\*

**\*\*Cevap:\***

- **\*\*I. Balkan Savaşı:\*** Osmanlı, Bulgaristan, Sırbistan, Yunanistan ve Karadağ'a karşı yenilerek Edirne ve Trakya'nın büyük bir kısmını kaybetmiştir.
- **\*\*II. Balkan Savaşı:\*** Balkan devletleri arasında çıkan çatışmalar Osmanlı'ya Trakya ve Edirne'yi geri alma fırsatı sunmuştur. Ancak Selanik ve Rumeli tamamen kaybedilmiştir.
- Bu süreçte Osmanlı, Anadolu'ya büyük bir Türk göçü ile karşılaşmıştır.

---

19. İttihat ve Terakki'nin ideolojik politikaları nelerdir?\*\*

**\*\*Cevap:\*\***

- Osmanlıcılık yerine Türkçülük ve İslamcılık gibi milliyetçi ideolojilere ağırlık verilmiştir.
- Türkçülük, devlet politikası haline getirilmiş ve Balkan Savaşları sonrası resmi ideoloji olarak benimsenmiştir.
- Kadınların sosyal hayatta yer alması ve eğitimin modernize edilmesi gibi sosyal reformlar yapılmıştır.
- Ekonomide liberal politikalar benimsenmiş, yabancı yatırımlar teşvik edilmiştir.

---

20. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın sonuçları nelerdir?\*\*

**\*\*Cevap:\*\***

- Osmanlı ordusu terhis edilmiş ve ülke fiilen işgal edilmiştir.
- Boğazlar ve demiryolu hatları İtilaf Devletleri'nin kontrolüne geçmiştir.
- Osmanlı elindeki savaş esirleri serbest bırakılmış, ancak Osmanlı askerleri esir tutulmaya devam edilmiştir.
- Bu antlaşma Osmanlı'nın fiilen sona erdiğini göstermiştir.

---

21. Misak-ı Milli nedir ve hangi hükümet tarafından imzalanmıştır?\*\*

**\*\*Cevap:\*\***

Misak-ı Milli, 28 Ocak 1920'de Osmanlı Meclis-i Mebusan'ında kabul edilen, direniş hareketinin amaçlarını belirten bir karardır.

- İstanbul Hükümeti tarafından kabul edilmiş, Ankara'daki Milli Mücadele liderleri de bu karara sadık kalmıştır.
- Bu belge, Erzurum ve Sivas Kongrelerinin temel kararlarını esas almıştır.

22. **\*\*Misak-ı Milli'nin önemi nedir ve hangi temel unsurları içerir?\*\***

**\*\*Cevap:\*\***

Misak-ı Milli (Milli Ant), Osmanlı İslam çoğunluğunun yaşadığı topraklarda bağımsızlığı öngören bir metindir. İlk kez bu topraklardan "Türkiye" olarak bahsedilmiştir. Ana unsurları şunlardır:

- Osmanlı İslam çoğunluğunun bulunduğu topraklar bir bütündür, ayrılmaz.
- Arap çoğunluğun olduğu yerlerin kaderi halk oylamasına bırakılmalıdır.
- 1878-1918 arasında Rusya'nın elinde bulunan Batum, Kars, Ardahan'ın durumu halk oylamasıyla belirlenmelidir.
- İstanbul'un güvenliği sağlanmalı ve Boğazlar ticari deniz ulaşımına açık olmalıdır.
- Azınlık hakları, Avrupa devletleriyle yapılan anlaşmalar çerçevesinde sağlanmalıdır.
- İmparatorluk bağımsızlığı korunmalıdır.

---

23. **\*\*Misak-ı Milli'nin Milli Mücadele üzerindeki etkisi nedir?\*\***

**\*\*Cevap:\*\***

Misak-ı Milli, Milli Mücadeleye birleştirici bir hedef kazandırdı. Bölgesel direnişleri ulusal bir mücadeleye dönüştürerek dağınıklığı giderdi. Mustafa Kemal, bu doğrultuda Anadolu'da Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleriyle iletişim kurmuş, Erzurum ve Sivas kongreleriyle bu hedefleri genişleterek ulusal bağımsızlık için bir zemin hazırlamıştır.

---

24. **\*\*1920'de İstanbul'un işgali Milli Mücadeleye nasıl bir etkide bulundu?\*\***

**\*\*Cevap:\*\***

İstanbul'un işgali, Milli Mücadeleyi merkezileştirme ihtiyacını artırdı. İşgalin ardından İstanbul'daki milletvekillerinin bir kısmı Ankara'ya geçti. 23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) açılmasıyla Anadolu'daki direnişin merkezi Ankara oldu. İstanbul'un işgali, İstanbul hükümeti ile Anadolu hareketi arasındaki bağları kopardı.

---

25. **\*\*Misak-ı Milli'nin ilk kez "Türkiye" kavramını kullanması ne anlama gelir?\*\***

**\*\*Cevap:\*\***

Misak-ı Milli, Osmanlı topraklarını değil, İslam çoğunluğunun bulunduğu bölgeleri bir bütün olarak bağımsızlık hedefiyle tanımlar ve bu bölgelerden ilk kez "Türkiye" olarak bahseder. Bu durum, Osmanlı kimliğinden ayrılarak modern Türk ulus-devletinin temellerinin atıldığını göstermektedir.

---

26. **\*\*Çerkez Ethem ile Ankara hükümeti arasındaki çatışmanın nedenleri nelerdir?\*\***

**\*\*Cevap:\*\***

Çerkez Ethem, Bolşevizm etkisi altında Yeşil Ordu adlı bir yapı kurmuş ve sosyalist ilkeleri benimseyen bir partiye liderlik etmiştir. Kendi otoritesini artırma çabası, Ankara hükümetiyle çatışmasına neden olmuştur. Ankara, bu durumu kontrol altına almak için resmi bir komünist parti kurdu. 1921'de Çerkez Ethem, düzenli orduya karşı savaştı ancak yenilgiye uğrayarak Yunanlılara sığındı.

---

27. **\*\*Le Bon'un fikirleri Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi düşüncesini nasıl etkiledi?\*\***

**\*\*Cevap:\*\***

Le Bon'un kitle psikolojisi teorisi, Jön Türkler ve Cumhuriyet dönemi aydınları üzerinde büyük bir etki yaratmıştır. Aydınlar, halkın eğitilmesi gerektiğini savunarak kitlelerin kontrol altına alınması gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Bu düşünceler, toplumu modernleştirme ve ulus inşası projelerinde rehberlik etmiştir. Le Bon'un fikirleri, liderlerin kitleler üzerindeki etkilerini artırmak için propaganda araçlarının kullanımına da ilham vermiştir.

---

28. **\*\*Sosyal Darwinizm'in Osmanlı ve Cumhuriyet düşüncesindeki yeri nedir?\*\***

**\*\*Cevap:\*\***

Sosyal Darwinizm, Osmanlı'nın son döneminde ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında toplumsal bir dönüşüm aracı olarak benimsenmiştir. Doğal seleksiyon teorisi, ulus inşası ve modernleşme süreçlerinde bir referans noktası olmuştur. Bu dönemde zayıf bireylerin ve unsurların topluma yük olduğu savunulmuş, bu düşünce toplum mühendisliği projelerini desteklemiştir.

---

29. **\*\*Milli Mücadelede dinin araçsallaştırılmasına nasıl yaklaşmıştır?\*\***

**\*\*Cevap:\*\***

Milli Mücadele döneminde, dini ritüeller propaganda ve halk desteğini kazanma aracı olarak kullanılmıştır. Ancak bu süreçte, dini araçsallaştırma eleştirilerine de rastlanmıştır. Kazım Karabekir, meclisin dini ritüellerle açılmasının gelecekte sorun yaratabileceğini savunmuştur. Aynı zamanda, Abdullah Cevdet gibi aydınlar, dinin toplumsal işlevine vurgu yaparak onun araçsallaştırılmasına karşı çıkmıştır.

---

30. **\*\*Misak-ı Milli ile ulusal kimlik nasıl şekillenmiştir?\*\***

**\*\*Cevap:\*\***

Misak-ı Milli, Osmanlı İslam çoğunluğunun yaşadığı toprakların bağımsızlığını savunarak Türk ulusal kimliğinin temellerini atmıştır. Bu belge, hem bölgesel direnişleri birleştirmiş hem de modern Türkiye'nin sınırlarını ve kimliğini belirlemeye yönelik önemli bir adım olmuştur. Türk ulusal bilincini ve bağımsızlık ruhunu güçlendirmiştir.

31. **\*\*Pozitivizm nedir ve Osmanlı-Cumhuriyet dönemine nasıl etkileri olmuştur?\*\***

**\*\*Cevap:\*\***

Pozitivizm, bilimi ve gözlemi temel alan, düzen ve ilerlemeye vurgu yapan bir düşünce akımıdır. Kurucusu Auguste Comte'tur. Osmanlı ve Cumhuriyet aydınlarının düşüncelerinde etkili olmuş, özellikle Tanzimat dönemiyle birlikte batıya yönelik değişim fırsatı olarak görülmüştür. Cumhuriyet dönemi, bilimsel ilerlemeyi ve pozitivist ilkeleri bir ideoloji olarak benimsemiştir. Pozitivizm, bilimsel doğruları mutlak kabul eder ve teoloji ile metafizik anlayışları geride bırakmayı savunur. Ayrıca Comte'un "İnsanlık Dini" anlayışı, bazı Osmanlı ve Cumhuriyet aydınlarınca benimsendi.

---

32. **\*\*Sosyal Darwinizm nedir ve Osmanlı aydınları üzerindeki etkisi nedir?**

**\*\*Cevap: \*\***

Sosyal Darwinizm, Darwin'in doğal seleksiyon teorisinin toplumsal ve siyasi alanlara uyarlanmasıdır. Osmanlı düşünürleri 19. yüzyılda bu fikirle tanışmış ve evrim teorisinden etkilenmişlerdir. İttihat ve Terakki Cemiyeti, bu anlayıştan etkilenecek merkezîyetçi bir yönetim modelini benimsemiştir. Doğal seleksiyon kavramı ulusçulukla birleştirilmiş ve zayıf unsurların desteklenmeden elenmesi gerektiği savunulmuştur.

---